

sol., c. 25. Unde, lib. de Similit., c. 48, 55 et 57, pulchritudinem et voluptatem corporis ponit inter partes beatitudinis, quando talia sunt, ut in eis vel ex eis nulla Dei offensio contrahi possit. Denique potest hoc e contrario confirmari. Nam damnati post resurrectionem sensu tactus percipient sensibilem ignem, ex quo dolore sensibili afficientur; ergo corpus gloriosum multo magis percipere poterit aliquod objectum, quod purissimam aliquam voluptatem parere possit. Si enim in damnato omnes sensus pœna torquentur, cur non magis in beato voluptate perfundentur? D. Thomas igitur, dicto lib. 4 contra Gentes, loquitur de materialibus delectationibus ciborum aut venereorum, quæ vel non decent, vel non spectant ad statum beatorum. Ultimo, ex his constat esse in corpore Christi glorioso spiritus vitales et animales, quia hi necessarii sunt ad operationes sensuum et vitales motus exercendos. Erunt autem hi spiritus in corpore glorioso incorruptibiles, ut patebit ex disputatione sequenti. Quia in illis corporibus non est futura alteratio; iidem ergo spiritus semper permanebunt, et per diversas corporis partes virtute animæ ultro citroque discurrunt.

DISPUTATIO XLVIII,

In quinque sectiones distributa.

DE SUPERNATURALI PERFECTIONE CORPORIS CHRISTI POST RESURRECTIONEM.

In superiori disputatione explicuimus naturalem perfectionem quam Christi corpus habet in gloria, et obiter attigimus nonnullas perfectiones supernaturales, præsertim ex iis quæ pertinent ad actus secundos sensuum externorum vel internorum, quæ ad animam potius spectant, quamvis quia per corpus exercentur, simul cum facultatibus corporis computentur et explicentur. Superest igitur ut dicamus de perfectionibus supernaturalibus quæ sunt in corpore Christi, per modum actus primi, seu bonæ dispositionis superantis naturam, seu per modum aptitudinis ad motum aliquem corporis, vel modum aliquem existendi vel agendi corporis supernaturalem. In qua re primum inquirendum in communi est, an data sit corpori Christi huiusmodi perfectio. Deinde in particulari qualis et quotuplex sit. De qua re tractare solent Theologi in 4, d. 44 et 49; nos autem hoc loco eam expediendam censuimus. Primo,

quia non est in animo post tractatum de sacramentis instituere disputationem de quatuor novissimis, quam Theologi in fine quarti tractare solent. Quia omnia quæ eo loci dicuntur, pertinent vel ad materiam de beatitudine, vel ad materiam de pœnis peccatorum, quæ sufficienter in 1 p., et in 1. 2 traduntur, præter ea, quæ de purgatorio et suffragiis mortuorum, in 4 tomo hujus tertie partis dicenda nobis sunt, et quæ in fine hujus de secundo Christi adventu ad iudicium disseremus. Deinde, quia corpus Christi Domini gloriosum primum exemplar est omnium perfectionum; quæ si in ipso recte explicentur, facile poterunt cæteris omnibus accommodari.

SECTIO I.

Utrum corpus Christi post resurrectionem, aliquam supernaturalem perfectionem seu dispositionem habuerit.

1. Quod resurgentium corpora, futura sint altiori ac perfectiori modo perfecta ac disposita, quam sint hæc nostra, tam fuit semper constans, ut inde sumpserint aliqui hæretici occasionem negandi veritatem materialium corporum in hominibus resurgentibus, ut Eutyech., qui (ut refert Gregorius, 24 Moral., c. 29) negavit corpus humanum post resurrectionem futurum esse carneum; et ante ipsum Origenes, ut refert Epiphani., ex Methodio, hæc. 64, et in ep. ad Joan. Hierosol., ep. 61 adversus eundem Joan.; et Isidorus, lib. de Doctrina et fide, c. 6; et Theophyl., 1 ad Cor. 15. Qui sumpserunt occasionem errandi ex quibusdam locis Pauli prave intellectis, ut est illud: *Seminatur corpus animale, surget autem spirituale*; et illud: *Caro et sanguis regnum Dei non possidebunt*; quæ in superioribus tractata sunt, et in sequentibus ad veritatem catholicam confirmandam illis utemur. Addi etiam potest ratio in horum favorem, quia non potest, servata corporis natura, conditiones naturæ contrarias idem corpus suscipere; sed corpus gloriosum ita erit supernaturaliter perfectum, ut habeat conditiones contrarias nostro corpori, quales sunt esse spirituale, esse incorruptibile, esse perspicuum, esse penetrabile, et similes; erit ergo alterius naturæ. Non constat autem an isti hæretici posuerint hanc corporis diversitatem in ipsa materia, ut, scilicet, putaverint corpus Christi post resurrectionem non habuisse substantiam suam ex materia hæc generabi-

lium et corruptibilem, sed ex alia cœlesti, aut certe ex nulla materia quæ propriæ quantitati subiaceat. An vero solum in accidentibus et dispositionibus materialibus hanc diversitatem constituerint. Hoc (inquam) mihi non constat, neque ipsi fortasse explicarunt aut intellexerunt.

2. Alii vero hæretici, ut veram corporis naturam post resurrectionem servandam esse tuerentur, nullam aliam perfectionem quam omnino materiale et naturalem illi tribuebant, neque aliud felicitatis aut voluptatis genus, quam quod ex rebus corruptibilibus, earumque naturali usu et alteratione consurgit. Ita refert Dionys., c. 7 Eccles. Hierar., p. 1; eundemque errorem tribuit Cerintho Dionysius Alexand., apud Euseb., lib. 3 Hist., c. 22, alias 38; et Niceph., lib. 3, c. 14; et Aug., hæresi 8; et Isidor., l. de Doctrina et fide, c. 24. Posset etiam recenseri hoc loco error Chilistarum, distinguendum duplicem resurrectionem, primam, per mille annos duraturam in terrenis ac temporalibus voluptatibus, quibus Sancti cum Christo gaudebunt, postquam futura sit alia cœlestiorque diviniore perpetuo duratura. Nam ex hoc errore sequitur, corpus Christi adhuc esse in priori dispositione imperfecta, quasi expectans tempus illud primæ resurrectionis. Sed non est hujus loci hæc persequi; tractanda enim sunt disp. 50, sect. 8.

3. *Dona supernaturalia corporis Christi resurgentis qualia.* — Dicendum ergo est corpus Christi Domini in resurrectione sua ornatum fuisse variis donis et qualitatibus supernaturalibus, præsertim illis quatuor quæ ab omnibus Catholicis agnoscuntur, claritate, impassibilitate, agilitate, et corporis subtilitate. Hæc assertio est certa secundum fidem, quæ imprimis in genere probari potest illis verbis Christi: *In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in celo.* Quibus quoque consentanea sunt illa Pauli: *Seminatur corpus animale, surget autem spirituale.* Huiusmodi enim conditio non est corpori hominis naturalis; est ergo habiturum hoc corpus statum alium, ac perfectionem naturam superantem. Supponimus autem quidquid perfectionis in Scriptura dicitur de corporibus resurgentium, maxime in Christi corpore verificatum iri. Nam summa laus aliorum corporum est, quod sint *reformanda, et configuranda corpori claritatis Christi, ut dicitur ad Philippenses tertio.*

4. *Dos claritatis in corporibus beatorum.* —

Claritas in corpore Christi glorioso quanta. — Secundo, sigillatim colliguntur hæ proprietates ex Scriptura. Nam de claritate sunt expressa prædicta verba Pauli ad Philipp.: *Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* Quam claritatem, nomine gloriæ intelligitur significasse Paulus 1 ad Cor. 15, cum dixit: *Seminatur in ignobilitate, surget in gloria.* Nam de hac gloria præmiserat idem Apostolus: *Alia quidem cœlestium corporum gloria, alia terrestrium, alia claritas solis, alia claritas lune, alia claritas stellarum. Stella enim differt ab stella in claritate, sic et resurrectio mortuorum.* Tribuit ergo Paulus claritatem corporibus resurgentium, diversam tamen, pro diversitate meritum et operum. Unde eleganter Augustinus, ep. 146 ad Consentium, tractans illa verba Pauli: *Seminatur corpus animale, surget spirituale, inquit: In his verbis Apostoli, nunquid fas est putare melius corpora nostra resurrectura, quam Christi, cum de illo sit propositum exemplum, quod fideliter intendere, et per ejus gratiam sperare debeamus? Et cætera, quæ eleganter prosequitur Augustinus, seu auctor l. de Cognit. veræ vitæ, c. 46. Ubi de eadem claritate intelligens verba Christi, Mat. 13: *Fulgebunt justi sicut sol, inquit quomodo Paulus eos stellis comparet. Et respondet, quemlibet, vel minimum beatum, fore lucidum ut solem; Paulum vero ad eorum varios gradus explicandos, usum fuisse comparatione stellarum, quia in hac claritate tantum quisque ab alio pro meritis differt, quantum stella ab stella; corpus autem Christi tantum in hac claritate omnia excellit, quantum creator creaturas excellit.* Eundem locum tractans Augustinus ser. 134 de Temp.: *Videtis (inquit) quia promissa est Sanctorum corporibus claritas, et diversa species claritatis, quia diversa sunt merita charitatis.* Et eodem modo intellexit hunc locum Hieron., Amos 5; et Theod., 1 ad Cor. 15; et ibi Ambros., et optime Ansel. His vero testimoniis adjungi potest illud Dan. 12: *Multi de iis qui dormiunt in terræ pulvere, erigebunt, alii in vitam æternam, et alii in opprobrium. Qui autem docti fuerint, fulgebunt tanquam splendor firmamenti; et qui ad justitiam erudiunt multos, tanquam stelle in perpetuas æternitates.* Nam hoc loco sermo est de splendore et claritate corporum, in qua dicit Daniel fore diversam resurrectionem bonorum a malorum resurrectione, ut ibi notant expositores; et Hieron., ep. 103 ad Paulinum; et Clemens,*

lib. 1 Constit., c. 6, alias 8; Ruffinus, in Expos. Symboli; et Fulgentius, l. Respons. ad objectiones Arianorum, ubi de eadem claritate explicat illud Psal.: *In splendoribus Sanctorum*, etc.

5. *Dos impassibilitatis in corpore Christi glorioso.* — Deinde de impassibilitate et immortalitate varia sunt atque expressa Scripturæ testimonia. Nam imprimis de Christo dixit Paulus ad Rom. 6: *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur.* Quibus verbis docuit ad vitam immortalem resurrexisse. Et idem Christus de se dixit, Luc. 24: *Nonne oportuit pati Christum, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam;* quæ æterna sane et immortalis est. Unde generaliter de omnibus dixit Christus, Mat. 25: *Surget in vitam æternam.* Et ideo universaliter ait Paulus: *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione;* et infra: *Caro et sanguis regnum Dei possidere non possunt.* Et explicans quid nomine *carnis et sanguinis* intelligat, subdit: *Neque corruptio incorruptelam possidebit,* ut non intelligatur excludi a regno Dei substantia carnis, et sanguinis, sed mortalitas. Quapropter subdit inferius: *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem.* Quod autem hæc immortalitas futura sit cum omnimoda impassibilitate, optime explicuit Joannes, Apoc. 7, dicens: *Non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neque ullus æstus. Quoniam agnus, qui in medio throni est, reget illos.* Et c. 22: *Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.* Quæ omnia fere eisdem verbis promiserat Deus per Isaiam, c. 25 et 49, ut ibi notarunt Cyril., Hieron., Theodoretus.

6. *Dos agilitatis in corpore Christi resurgens.* — Præterea, de agilitate sunt etiam non obscura Scripturæ testimonia. Paulus enim, 1 ad Cor. 15, ait: *Seminatur in infirmitate, surget in virtute; seminatur corpus animale, surget spirituale.* Et ex utroque verbo potest colligi hæc agilitas. Nam, sicut spiritus facillime ab uno in alium locum transit, ita et spirituale corpus. Quod propterea etiam dici potest, *surgere in virtute*, qua sine ulla difficultate aut defatigatione possit, quo voluerit, se movere. De quo recte intelligitur illud Isai. 40: *Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquilæ, current et non laborabunt, ambulabunt et*

non deficient. Quamvis enim hæc verba de tempore hujus vitæ suo modo intelligi possint, optime vero de corporibus resurgentium explicantur ab Augustino, ep. 79 ad Isychium; et Hilario, Psalm. 138, circa illa verba: *Si sumpsero pennas meas diluculo, quæ de Christo intelligit: Qui cum sumpsit pennas suas in resurrectione, jam corpore non gravatur;* et infra dicit, pennas has pertinere ad *demutationem terrenorum corporum in spirituales naturam;* et postea subdit: *Meminit et alibi dicens, cum de spiritualium indefessa jam æternitate tractaret: Pennigerabunt tanquam aquilæ, naturam evolandi in cælum in resurrectionis demutatione sumpturi.* Atque de eadem dote optime intelliguntur verba Malach. 4: *Et orietur sol justitiæ vobis timentibus nomen meum, et sanitas in pennis ejus, et egrediemini, et salietis ut vituli.* Denique Sapient. 3, de beatis dicitur: *Fulgebunt justii, et tanquam scintille in arundinetis discurrent.* Quibus verbis claritatis et agilitatis donum aperte significatur, ut notavit Innocentius III, lib. 4 de Myster., cap. 12.

7. *Dos subtilitatis in corpore Christi glorioso.* — De subtilitate vero non est locus ita expressus in Scriptura. Res autem, quæ illa voce significatur, satis indicata est. Ut enim aliorum expositiones relinquamus, per subtilitatem corporis intelligimus vim se movendi, et quocumque ingrediendi vel egrediendi absque alterius corporis impedimento, sicut Christus egressus est clauso sepulchro, et ingressus ad discipulos januis clausis. Hæc ergo proprietas indicatur a Paulo illis verbis 1 ad Cor. 15: *Seminatur corpus animale, surget autem spirituale.* Hæc enim est propria spiritus conditio. Velocitas namque et agilitas quodammodo potest esse corporibus communis; transire autem absque impedimento corporis, proprium est spiritus. Item aliæ proprietates jam fuerunt a Paulo in aliis particulis expressæ. Ergo, cum in hac particula aliquid particulare addere videatur, non potest commodius quam de hac proprietate explicari, ut etiam Chrysost. et Theoph. ibi indicaverunt, et expressius Damasc., l. 4 de Fide, cap. 28; ubi, licet sub illa proprietate corporis *spiritualis* intelligat etiam includi alias, præsertim quod sit impassibile et infatigabile, tamen expresse exponit corpus spirituale, *hoc est subtile: hoc enim significat spirituale, quale post resurrectionem corpus Domini erat, cum per januas causas transivit.* Et eodem modo explicat spiritualia corpora resurgentium

Anastas., Episc. Antioch., l. 5 de Resurrect.

8. Tertio, probatur assertio posita ex Patribus. Nam, præter citatos, cum exposuimus loca Scripturæ, Augustinus, 13 de Civ., c. 18, late explicat dotem agilitatis, et l. 20, c. 18, præter hanc explicat dotem immortalitatis, et in Enchirid., c. 90, et l. 23 de Civ., c. ult., et clarius dicto l. de Cognitione veræ vitæ, c. 45, et de Spiritu et anima, c. 64, cæteras ponit proprietates. Quas etiam recte attigit Gregorius, l. 14 Moral., c. 29, alias 31, et l. b. 18, c. 27, alias 31, et in expositione septimi Psalmi penitentiae, in fine; Lactant., l. 7 Divin. instit., c. 26; Cyrill. etiam Hierosol., cat. 18: *Resurget (inquit) hoc corpus, sed non tale manebit, verum erit æternum, et non amplius cibis opus habebit neque scalis ad ascensum. Fiet etiam spirituale, et splendet ut sol.* Ubi duas proprietates subtilitatis et agilitatis uno verbo spiritualis corporis, quod sine impedimento moveri potest, complexus est. Latius hæc explicuit Anselm., l. de Similitud., c. 48 et sequentibus, ubi quatuordecim ponit partes beatitudinis: quarum una est pulchritudo, ad quam corporis claritas pertinet; alia est agilitas, ad quam revocatur fortitudo; alia est sanitas et longævitas, quæ ad impassibilitatem pertinent; alia est libertas, ad quam pertinet (ut ipse exponit c. 53) ut nihil obsistat, vel impediatur, aut nos constringat, quæ pertinent ad dotem subtilitatis, ut eodem c. 35 late exponit, et exemplo Christo confirmat. Reliquæ vero partes, quas ibi numerat, magis ad animum quam ad corpus pertinent. Eadem prosequitur in Prosologio, c. 25, fere eisdem verbis; et Laurent. Just., l. de Perfect. monast. conversat., c. 23, et l. de Triumph. Christi agone, c. 26; Ponav., in Brevil., p. 7, c. 7; Hugo Vict., l. 1 de Anima, c. 17, et l. 4, c. 14, 15 et 16.

9. *Dotes gloriæ in corporibus beatorum necessariæ quomodo.* — Quarto, possumus rationem reddere hujus assertionis ex D. Thoma 1. 2, q. 4, a. 6, quia ad perfectam animæ beatitudinem necessaria est hæc corporis perfectio. Nam (ut ait Augustinus, 12 Gen. ad lit., c. 35), *si tale sit corpus cujus sit difficilis et gravis administratio, avertetur mens ab illa visione summi cæli, et ideo oportet ut corpus fiat spirituale, ut anima Angelis coequata perfectum habeat naturæ suæ modum, obediens et imperans tam ineffabili facilitate, ut sit ei gloriæ quod sarcinæ fuit.* Quæ ratio imprimis non probat de dote claritatis, nec de dote subtilitatis, ut a nobis explicata est. Constat enim, quamvis

corpus non esset lucidum, neque potens ad penetrandum alia corpora, potuisse nullam pati difficultatem, neque animam a visione Dei distrahere aut retardare. Deinde non est intelligenda hæc ratio, etiam ad alias dotes applicata, ac si illa corporis dispositio vel facilitas fuerit simpliciter necessaria ad perfectam Dei visionem, ut videre licet in Christi anima, quæ, mortali corpori conjuncta, perfecta visione fruebatur. Ratio est, quia illa visio ita rapit mentem, et lumen gloriæ ac divina essentia tantam necessitatem inferunt animæ, ut si iis perfectionibus semel afflicta, nulla possit corporis molestia vel afflictione distrahi aut retardari. Intelligenda ergo est hæc ratio de quadam perfectione magis congruente, et quodammodo connaturali. Nam anima conjuncta corpori corruptibili, ex natura rei ab illo pendet in suis operationibus, et ideo ex natura rei repugnat animæ sic conjunctæ illa elevari ad actiones mentis, ut nullo modo possit difficultate corporis impediri. Quare ille status animæ ita perfectus quasi natura sua postulat altio rem statum corporis; requirit ergo corpus spirituale, non natura, sed potestate; et hinc consequenter fit ut cum immortalitate et agilitate simul habeat subtilitatem, tum quia hæc est proprietas spiritus, quam consequenter participat corpus, cum spirituale fit; tum etiam quia quodammodo includitur in perfecta agilitate. Quia sicut velocior est motus quando medium minus ressitit, si cætera sunt paria, ita perfectior erit corporis agilitas, si per omnia corpora sine ulla resistentia possit percurrere. Tum denique quia quodlibet impedimentum vel resistentia quamdam ingerit difficultatem, et privat quodammodo perfectam libertatem et dominium. Igitur hæc etiam proprietas pertinet ad perfectam corporis dispositionem in ordine ad omnimodam animæ independentiam in omnibus suis actibus ac motibus, ac si in corpore non existeret. At vero de claritate alia ratio reddenda est ex eodem D. Thoma, cum Augustino, epist. 36 ad Dioscorum. Hæc enim proprietas (ut D. Thomæ verbis utamur) non est requisita ut dispositio antecedens ad convenientem animæ statum in ordine ad suas operationes, sed est veluti dispositio consequens. Nam, quia anima beata perfecto spirituali lumine plena est, ideo ex illo veluti redundat ad corpus lumen et claritas illi proportionata. An vero hæc redundantia sit per efficientiam seu emanationem physicam, vel solum secundum quamdam

congruentiam et convenientem dispositionem, dicemus sectione sequenti.

10. *Præter quatuor dotes gloriæ nulla alia in corporibus beatorum perfectio necessaria.*— Et ex hac ratione colligi potest, non solum perfectiones has esse convenientes corpori glorioso (ut explicatum est), sed etiam esse sufficientes, neque alias requiri quæ ad has non possint facile revocari. Corporis enim perfectio considerari potest, vel per se tanquam bonæ dispositio in ordine ad esse, seu ut convenientis ornamentum ipsius corporis, et ad hoc ordinatur claritas quæ pulchritudinem corporis illustrat et consummat, estque veluti decentissimum corporis gloriosi indumentum. Huc etiam pertinet immortalitas, quatenus includit sanitatem integram, et optimam corporis dispositionem ad illius conservationem sufficientem, additque vim quamdam qua hæc sanitas et dispositio integra atque illæsa conservetur. Quod explicari hoc modo etiam potest, quia oportuit corpora gloriosa elevari ad supremas perfectiones corporum, ut talia sunt; sed in corporibus magna imperfectio est corruptio, et ideo corpora cælestia censentur habere in eo ordine supremum quemdam gradum, quia sunt incorruptibilia. Inter qualitates etiam corporum lux perfectissima et purissima censetur; oportet ergo ut beata corpora in utraque harum perfectionum emineant. Rursus potest desiderari corporis perfectio in ordine ad animæ functiones. Et ad hoc partim deservit impassibilitas, quatenus operatio sequitur esse; partim consummatur hæc perfectio per dotem agilitatis et subtilitatis, quatenus anima utitur corpore ut organo suo et instrumento, qui usus perficitur per hæc dona, ut optime ac sine ullo impedimento fiat.

11. *Objectio.*— *Responsio.*— Dices: etiam anima requirit corpus optime perfectum ac dispositum, ut omnino illi subiciatur tanquam formæ suæ; ex hac enim perfecta subiectione oritur alia subjectio perfecta in ordine ad operationes, ut D. Thom. notavit, in 4, d. 44, q. 2, art. 1, quæst. 1; ergo ad hanc perfectionem requiritur alia dos. Rursus utitur anima corpore ad operationes sensuum et appetitus sentientis; ergo etiam ad hunc perfectum usum requirit specialem dotem. Ad priorem partem, D. Thomas, citato loco, revocat illam perfectionem in dotem subtilitatis. Nam quia subtile dicitur quod est penetrativum, et facile ad ima usque perrumpit, ideo translatum est hoc nomen, *subtile*, ad significandum illud corpus quod optime substat for-

mæ, et perficitur ab ea completissimo modo. Et hoc sequuntur Palud., Sotus et alii. Sed revera hæc perfectio magis videtur spectare ad dotem impassibilitatis, quatenus (ut diximus) includit perfectam corporis sanitatem, et optimam corporis dispositionem. Quin potius, si accurate distinguamus id quod pertinet ad naturalem dispositionem corporis, et id quod est supra naturam, et hoc posterius solum nomine dotis significemus, illa perfectio corporis non pertinet ad dotes, sed supponitur dotibus. Quia, ut anima informet corpus ex natura sua requirit certam dispositionem; unde, ut perfecte ac plene informet, nihil aliud postulat nisi perfectam dispositionem ac temperamentum. Quin etiam addo, quoad hunc effectum non posse juvari ab aliqua perfectione supernaturali corporis, nisi solum quoad durationem seu conservationem. Nam quoad extensionem ex parte corporis non potest crescere hic effectus. Nam, si corpus sit bene dispositum naturaliter in omnibus partibus suis, informari potest ab anima in eisdem partibus omnibus, imo necessario informabitur, si naturæ suæ relinquatur. Ergo ex vi talis dispositionis est corpus subtile in prædicto sensu, seu penetrativum, aut potius penetrabile ab anima; ergo subtilitas in dicto sensu non est dos supernaturalis. Neque etiam potest crescere hic effectus intensive (ut sic dicam), quia, posita in corpore prædicta dispositione, anima informat illud et omnes ac singulas partes ejus, quam perfectissime informare potest. Neque enim illa informatio in actu primo intendi potest nec remitti, aut suscipere magis aut minus. Ergo, ut corpus perfecte subiciatur animæ quoad informationem, nulla dos specialis requiritur, nisi in ordine ad durationem et conservationem quam confert impassibilitas.

12. Ad posteriorem partem aliqui docent illam corporis habilitatem, ut perfecte serviat operationibus sensuum, pertinere ad specialem dotem. Et Durand. censet hanc esse dotem subtilitatis, quod non displicet Paludano, neque Soto omnino. Sed (si attentius res consideretur) hæc corporis perfectio non est distincta a supra enumeratis, nisi fortasse quatenus requirit aliquos habitus vel species sensibiles, seu phantasmata, de quibus nunc non agimus. Quia potius annumerantur inter animæ perfectiones, et sub gratia et scientia comprehenduntur, de quibus alibi dictum est. Quod vero præter hæc nulla nova perfectio in corpore requiratur ad prædictas operatio-

nes, sic explico. Nam in operationibus sensuum vel appetitus, tripliciter possumus intelligere concurrere corpus: primo antecedenter, ut removendo prohibens, vel applicando potentiam, ut, verbi gratia, quando aperit oculos, et quando convertit faciem ad objectum; et totum id, quod huiusmodi est, fit per mutationem localem; et ideo per dotem agilitatis perfecte servit corpus hoc modo operationibus sensuum. Secundo, concurrat corpus efficiendo ipsam operationem. In quo concursu possunt multa considerari, præsertim tria. Primo, receptio speciei, et aptitudo organi ad illam. Secundo, spirituum vitalium et animalium subministratio. Tertio, effectio et receptio ipsius operationis vitalis. Quoad primum, ex parte corporis nihil requiritur præter optimum organi temperamentum, quod ex propriis et connaturalibus dispositionibus consurgit. Quia species imprimatur potentiæ sine ulla resistentia, ac, per se loquendo, actione instantanea et perfecta. Et ideo si organum sit bene dispositum, fiet species omnino perfecta, juxta naturalem virtutem objecti. Quoad secundum vero, præter substantialem perfectionem et naturalem vim agendi ipsorum spirituum, solum conferre potest agilitas vel subtilitas ut velocissime et sine impedimento ministrentur. Impassibilitas vero conferet ut spiritus immutabiles ac semper iidem perseverent, ac sine ulla naturalium facultatum lassitudine communicentur. Quoad tertium denique, nihil aliud requiritur quam naturalis perfectio potentiæ. Quia, positus omnibus aliis requisitis, sine ulla difficultate vel resistentia, atque adeo sine ullo corporis impedimento in instanti suam perficit operationem. Ergo, ut corpus perfecte obediat animæ, quoad has operationes, et omnia illa quæ per se concurrunt, non est necessaria alia dos. Tertio, reperitur in his actionibus aliud consequens, seu resultans ex actione, ut, verbi gratia, ex affectu gaudii sequitur aliqua sanguinis motio; vel ex operatione phantasiæ motio appetitus, et similia. Et in his omnibus etiam corpus perfecte obedit ex vi prædictarum perfectionum. Nam illa operatio, quæ consequitur, vel est motus localis, et perficitur agilitate, vel est operatio alterius potentiæ sensitivæ, et ad hanc sufficiunt omnia principia quæ explicata jam sunt.

13. *Objectio secunda.*— *Responsio.*— Dices, hæc omnia recte procedere de operationibus sensitivis omnino commensuratis natu-

rali virtuti potentiarum et objectorum, et de facultate utendi corpore ad illas exerceudas, qualis suo modo fuit in Adamo in statu innocentiae, absque ulla propria dote supernaturali. Fieri autem potest ut hæc potentiæ eleventur ad operandum perfectius quam naturaliter possint. Ut, verbi gratia, visus ad videndum objectum ultra distantiam connaturalem, vel ad videndum perfectius intensive, quam naturaliter possit, vel fortasse ad videndum aliquod objectum, quod viribus naturæ non posset, ut lucem intensissimam, vel (si esse potest) aliquod visibile alterius ordinis, vel si phantasia elevari potest ad concipiendum aliquo modo Deum altiori modo quam suapte natura posset. Respondetur concedendo, has vel similes perfectiones esse posse in sensibus beatorum. Tamen, ut corpus in his omnibus perfecte obediat, nullam novam perfectionem aut dispositionem requirit, sed solum necessarium est ut augeatur vis activa, vel objectorum ad imprimendas species ad majorem distantiam, et cum majori perfectione, et sine concomitantia materialis alterationis; vel ex parte animæ et potentiarum ejus, sive per majorem Dei concursum et auxilium, sive per habitum, aut qualitatem similem. Quæ omnia (ut dixi) non pertinent ad dotes corporis, sed ad dona animæ. His autem positus, ex parte corporis nulla potest esse resistentia aut repugnantia, cum non alteretur, neque naturalis ejus dispositio ullo modo immutetur; ergo, ut perfecte subiciatur spiritui in his operationibus, non requiritur alia dos.

14. *Objectio.*— *Responsio.*— *Anima beatissima ad suspendendum operationes corporis unde habeat.*— Sed instabis, quia, licet ad utendum perfecte corpore in prædictis operationibus non sit necessaria nova perfectio, tamen ad non utendum, id est, ad suspendendum operationes corporis pro arbitrio animi, necessaria est specialis virtus, ut, verbi gratia, ad non audiendum, etiamsi hic voces proferantur, et facultas sit expedita, et sic de cæteris sensibus, et de appetitu, ut possit, verbi gratia, exercere affectum aliquem sine ulla corporis vel alicujus humoris commotione. Hæc enim omnia et similia sunt in potestate beati. Nam, si potest suo arbitrio imprimere species, vel continere influxum (ut supra vidimus), multo magis habebit hoc dominium in propriis actionibus vitalibus. Respondeo habere quidem beatos hanc perfectionem, non tamen ex aliqua corporis dispositione. Quæ enim